

לעילוי נשמת
מאיר בן יצחק ביר ז"ל

פאיררים את העולם

לימוד שבועי לזווית נחשון ולחבריה ב'

פרשת וירא

שפע או פשע

| בראשית פרק יח פס' א, זי-יט)

אילנות מילונים

| רש"ר הירש

< לפי הפסוקים, מהי הסיבה שה' מגלה לאברהם שהוא עומד להחריב את סדום? איך זה קשור לעתידו של אברהם?

וירא אליו ה' באלני ממצרא והוא ישב פתח האהל כחם היום (...). וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונבכרו בו כל גווי הארץ:

< כיצד רש"ר הירש מסביר את הקשר בין הישיבה של אברהם מחוץ לאוהל לבין גילוי הסוד על החרבת סדום? האם אברהם עצמו היה צריך אזהרה להתרחק מדרכה של סדום?

נתבונן עתה בנסיבות, בהן הקדוש ברוך הוא גילה את סודו לאברהם; ונעמוד על הקשר שבין הנסיבות האלה - לבין גילוי סוד ה' אל אברהם. הקדוש ברוך הוא ביקש לגלות לו את החורבן, שנגזר על ערי הכיכר; היו אלה העשירות שבערי הארץ, שהובטחה לנחלה לעם אברהם. והכתוב מפרש ואומר: סוד ה' נתגלה לאברהם, - שהרי עתיד הוא להיות אב לעם זה. גילוי הסיבות של החורבן הצפוי - לא היה בו צורך לאברהם כפרט. הן כל חייו היוו ניגוד חריף לרוחה ולמפידתה של סדום. הוא לעצמו לא היה זקוק לגילוי זה; יעיד על כך עצם המעמד, בו היה דבר ה' אליו. מי שיושב פתח האוהל כחום היום ומחפש עוברי דרך יגיעי כח, מי שמתחנן לפניהם כמבקש חסד, שירשו לו לקיים בהם הכנסת אורחים, - הוא איננו זקוק לצו ולזירוז להתרחק מדרכה של סדום; אין צורך להזהיר אותו - על ידי החורבן שנגזר על סדום. אולם יש צורך להזהיר את בניו אחריו, לבל יהיו כסדום בארצם העשירה. יש צורך לדאוג לכך, שרוח אברהם תהיה מורשה לעד - לבניו ולבני בניו; לבל תאבד פהם דרך אברהם, העובד את ה' ואוהב את הבריות; לבל תשתכח מלבם רוח אברהם - ערוב העושר, שנתברכה בו ארצם. כללו של דבר: יש צורך לשמור על הניגוד הנצחי שבין עם אברהם לבין רוחה של סדום, - כדרך שניגוד זה נשתמר בשעתו על ידי אברהם עצמו. משום כך נצטרף כאן חורבן סדום לתמונת אברהם היושב פתח האוהל; ותמונה זו תהיה חקוקה לעד בלב בניו אחריו.

< "ואברהם היו יהיה לגוי גדול" - מה הלקח שזרעו של אברהם צריך ללמוד מפרשה זו? מהו ההבדל בין "עם אברהם" לבין "רוחה של סדום" שעליו צריך לשמור?

< מהי הסכנה שאורבת לפתחו של מי שחי בסביבה עשירה? האם בהכרח חיים של עושר מביאים לידי סכנה שכזו? האם עדיף להיות עניים?

בווא
פתח

1 ליד איזה ים נמצאת סדום?

2 אילו שבטים בחרו נחלה מסיבות של רווחה כלכלית, וגרמו למשה רבינו לדאוג שמא הם הולכים להתנתק מעם ישראל?

3 איזו הלכה בהלכות הסעודה קשורה לשימוש ב"מלח סדומית"?

יוצאים את השלובות

שלחו למספר 0523662637,

היכנסו להגרלה, ואולי תזכו בפרס!

זמן פתוח

ישנם רגעים בהם התורה לא רק מספרת לנו סיפור, אלא ממש מציינת לנו ציור. כזה הוא הרגע בו אברהם אבינו, המתאושש מברית המילה, עומד בפתח האוהל בשיא החום ומחפש אורחים שייכנסו אליו הביתה. דמותו של אברהם איש החסד מצטיירת לנו במלוא הדרה ברגע זה. אל תוך הציור המדברי הזה נכנסים שלושה מלאכים שומרי סוד - סדום הולכת להיחרב. הפסוקים מתארים דו שיח בו הקב"ה כביכול "מתלבט" האם לגלות את הסוד הזה לאברהם, וההחלטה היא לגלות - מפני ש"אברהם היו יהיה לגוי גדול". מה משמעות האמירה הזו?

רש"ר הירש מדייק מפסוק זה שהסיבה להודעה לאברהם על חורבן סדום לא קשורה אליו ישירות, אלא לצאצאים שלו. אברהם עצמו לא צריך ללמוד לקח מסיפור סדום. רוחו של אברהם, רוח החסד, הנתינה, החמלה - היא הפוכה מרוחה של סדום, שעשירותה גרמה לה להיות מקום של אכזריות, של אטימות, של "אדם לאדם זאב". אך זרעו של אברהם, שעתידי לגור "בערי הכיכר" העשירות, בניו יורק, בפריז, או בתל אביב - חשוב מאוד שישמע את הלקח מפרשה זו, ויבין שחיים של עשירות יכולים להוביל להסתאבות, לאטימות ולרשע, כדברי יחזקאל הנביא: "הֲיָה זֶה הָיָה עוֹן סָדָם אֲחֻתָּךְ גְּאוֹן שִׁבְעַת לָחֶם וְשִׁלְתָּ הַשֶּׁקֶט הָיָה לָהּ וּלְבִנְתֶיהָ וְיָד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הִחֲזִיקָה" (יחזקאל טז מט)

האם הלקח מפרשה זו היא שצריך להישאר עניים, ושכסף זה רע? לא בהכרח. הרי אברהם עצמו היה עשיר גדול, "כבד מאוד במקנה, בכסף ובזהב" (בראשית יג יב). אך אברהם ידע לתעל את כל כוחותיו, הפיסיים, הנפשיים, הכלכליים - לטובת החסד לאחר. האם גם אנחנו, שחיים בחברת שפע כמו שלא הייתה מעולם, יודעים להתמודד עם האתגר?

בשבת זו, שבת פתיחת חודש ארגון של "עם אשר רוח בו", שהיא גם "שבת הנני" לזכרו של מורנו הרב דרוקמן זצ"ל, ניזכר מהי רוחו של אברהם, שאמר הנני בכל רגע מחדש, גם אל מול קשיים ואתגרים, ונשאב מרוחו ומכוחו לאתגרים העומדים לפתחנו - כיחידים, כסניפים וכאומה.

יוצא ע"י מחלקת חבריא ב' של תנועת בני עקיבא:

עריכה: יובל חובב | עיצוב: צופיה אריאל